

Kintzler Zoltán

Chronométre műórá és ékszerész

Aradon, Andrassy-tér 20. sz.

GAZDAG RAKTÁRA:

schaffhauseni chronométer, schweizi és egyéb gyártmányu, a modern igényeknek megfelelő óráknak és izléses, szolid elkészítésű ékszereknek.

Javításokat saját műhelyemben eszközölök.

Pontos és szolid kiszolgálás.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HONISCH L. ISTVÁN.

ARAD, 1903. MÁRCIUS HÓ 29.

III. ÉVFOLYAM 6. SZÁM. =====

===== MEGJELENIK MINDEN

MÁSODIK VASÁRNAP. =====

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZÁM.

KIADÓHIVATAL: JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor.

Egyes száma 40 fil.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

Felelős szerkesztő: HONISCH L. ISTVÁN.

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZ.

KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNAP.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor. Egyes száma 40 fill.

A VÖRÖS ZÁSZLÓ.

Arad, március 28.

Vészt jósló fellegek tornyosulnak az égen. A kánaáni bőséggel megáldott magyar földnek termő képessége már nem képes szerte a hazában a kenyérért kiabáló emberek éhségét csillapítani.

Mese számba megy már az, hogy tejbenvajban uszó ország voltunk, olyan régen volt ez, hogy talán már nem is igaz. Pedig a ki csak egy kevéssé járatos a történelemben, az jól tudja, hogy sok minden másként volt régen. És azt is jól tudhatja, hogy a kánaáni bőség sem volt mese. Egykor boldogan is élt a magyar ezen a földön: a melyen most emderfeletti örökös küzdelem minden szegényebb embernek az élete: És ilyen szegényebb emberek millió számra sinylődnek e földön.

Szerte a hazában Kárpátoktól Adriáig leng a zászló, de nem az ezeréves magyar nemzetnek dicsőséges, vérrel áztatott három színű „zászlója”, — hanem az egy színű, a vad, a vért követelő, az elégedetlenséget szító egy színű: a vörös . . .

A ki az országos eseményeket, nem felelősen bírálja, és a ki figyelemmel kíséri minden mozzanatot, mi az ország belsejében történik, és a ki nem csupán gondtalanul vagyonának a gyarapításán töri a fejét, és a ki nemcsak a mának él, hanem reszketve, szivszorongva gondol arra, hogy holnap is legyen betevő falatja, de nemcsak neki, hanem kétségbeejtő szükségben, a nyomorban sinylődő hozzá tartozóinak is: az jól tudja és látja, hogy nemsokára itt lesz az idő, a mikor vérbe

borul az ország és a testben és lélekben agyongyötört, megalázott magyar nem kenyeret: hanem a rómséges vörös zászló jegyében, vérfürdő közepette, rossz utra tévedt fantáziával egyebet fog követelni. A népek milliói, mint egy rettenetes földet rengető torok ordítani fogja, hogy le a szent nemzeti jelvényekkel, le a trónnal, le mindennel, a mi utjában áll a népszabadság boldogulására. Le mindennel, a mi lenyűgözi az isteni, a jogos népakaratot . . .

De ez már aztán nem lesz jogos követelés, ez vad állatias, a vörös színtől ördögiesen elvetemedett és megbokrosodott bikaviadal lesz; de rettenetesen szörnyű viadal, olyan, a milyet még nem látott a világ . . .

A tatárjárás csak részben pusztította el az országot: az idegen elemek bevándorlásával és segítségével újra talpra állott a magyar, de a számos nemzetiségekkel századokra szóló hareban volt, ugyannyira, hogy a a belnarcok miatt a török kénye-kedvére játszva elbánhatott vele, a míg a hadverő Hunyady János és Mátyás király vissza nem állította a régi magyar dicsőséget . . .

A török világ is itt hagyta intő bélyegét, és a magyar még sem tanult eleget. Mert azután jött az idegen uralkodás kora, a mi alatt újra századok óta nyög az ország népe . . .

Egyszer félszázad előtt feltűnt egy csillag, egy hatalmas csillag . . . de fájdalom, az nem maradt Magyarország egén, — mert futó üstökös volt — és a népek milliói csak káprázatnak hitték . . . És a kik ezt a korszakot alkotó égi tüneményt itt e földön — a ma-

gyarok istene kegyelméből — mint ember, mint reformátor képviselte: az hontalanná lett és szerető népe a magyar nemzet letargikus álomba merült és alszik is mind mostanig . . .

Az ébredése pedig rettenetes lesz . . . Rettenetes: mert nem az ezeréves szinbórium, nem a dicsőségben megtépett és vérrel áztatott három színű zászló jegyében fog harsogni a riadó kürtje, hanem a csenevész léleknek a posványban fetregő piszkos porhüvely, a vérében megbecstelenített bestia, a nemzetiségből kivetkőzött, a multtal, a szent ügyekkel nem törődő, poliglott emberi-állat, vakon ront majd mind arra, ami az egység, a nemzeti erő, a szebb jövőre méltó és kimunkálásra való anyag lenne . . .

És ez mind a huszadik század rémének, a vörös zászlónak a jegyében fog megtörténni... Hiába lesz akkor az ellen erő, a karhatalom, a német ajku vezényszó. A katona fegyverestül ugyanis a vörös zászló alá áll és jaj akkor mindenkinek . . . Mert a tatárjárás, a török uralom és a letargikus álom mind semmi ahhoz a beláthatlan végelpusztuláshoz, a mi ezt a nemzetközi vérfürdőt fogja követni.

Milyen szépen osztozkodnak majd akkor a zsákmányon azok, a kik a józan ész erőforrása mellett megtudták őrizni mind azt, a mi egy életképes nemzetnek az életfőfeltételei: a feltétlen önállóság, nyelvben, politikában, hatalomban és fegyveres erőben. Tehát küzdjön is mindezekért a magyar nemzet, a mig nem késő . . . Akarjon, küzdjön, követeljen, de nem az átkos, a poliglott vörös zászlóhoz méltó diestelen szellemben, hanem küzdjön ezeréves nemzeti öntudatának az igazával, a háromszínű nemzeti lobogó alatt!

Honisch L. István.

KRÓNIKA I.

ZSINDELYKE ÉSZREVÉTELEI.

— ELLESETT PÁRBESZÉDEKBŐL. —

Feltartóztatlanul halad az idő és vele a kor szelleme is, a mely minden bizonnyal befolyással van az emberek életére . . . Az obstruáló ellenzéki képviselők valószínűleg nincsenek megelégedve a

kor jelen szellemével: mert különben nem bénítanák meg a t. Ház törvény alkotó képességét. Katonák, és Széll Kálmán, de legjobban Fehérváry báró lehet nagy dilemmában a katonai javaslatok miatt. Kíváncsi vagyok, hogyha kenyértörésre kerül a dolog, vajjon Széll, vagy pedig Fehérváry fogja-e nélkülözni a legmagasabb kegyeket . . . Ebben a dologban a tantim véleményére is kíváncsi voltam, de ő nem szeret politizálni, mindazonáltal kijelentette, hogyha ő tőle függne, hát úgy Szélltől, mint Fehérvárytól megvonná a kegyet és a kormány élére Barabás Bélát állítaná, honvédelmi miniszternek pedig azt nevezné ki, akit én ajánlanék: én mindjárt katona vőlegényemre gondoltam, persze, hogy kine nevéssenek, hát inkább hallgattam.

Ha az ember a korzóra megy, még ott is politikáról beszél mindenki. — meg még valamiről: a férfiestélyekről. Erről a Maresch kirakata előtt hallottam beszélni, a hol roppant sok leány ösmérésöm nézi a kifüggesztett képeket . . . Csodálkozva néztem én is a fotográfiákat: s a kokotte hölgyben Ransburg Sándorra ismertem . . . Ez a fiatal ember roppant mód felett halad a korszellemmel és annyira bátor, hogy fűgét mutat annak, aki őtet fegyverével ki akarja végezni.

És a fegyveres vérengző Don Juán, a közkedvelt komikus: Sarkadi Aladár. Már az ilyesmit mégse tételeztem fel a mi kedvencünkről . . . Azon is felette csodálkozom, hogy Ransburg feláldozta ritka szép bajuszát a férfi estély céljaira. Hogy tulajdonképen mi célja van a férfi estélyeknek, — azt fel nem foghatom . . . Valószínűleg a rohamlépésben haladó korszellem kívánja azt, hogy a férfiak a gyengébb nem jelenléte nélkül egymással és egymás közt mulassanak, szóval a férfiak hölgyek nélkül is tudnak egymás gyönyörűségére szellemesek, kedvesek, odaadók és áldozatkészek lenni . . . Hogy Ransburg Sándor milyen áldozatkész a férfiakkal szemben, azt legjobban most: a simára borotvált bajusza helye mutatja. Hogy az aradi férfi estélyek mennyire országos hírre vergődnek, azt a „Magyar Szó“ is konstatálja . . . Ez az újság úgy látszik, hogy nem igen van tisztában a férfiestélyek céljaival, mert nem valami jó indulattal nyilatkozik a — mérnök férfi estélyről, és valami „Dugóhuzó“ szellemi termékről. Pedig, hogy az aradi mérnök és építész egylet férfiestélye és a „Dugóhuzó“ alapját képezi annak a nagy arányu munkálkodásnak, a mi műegyetemet hoz Aradnak: erről teljesen meg vagyok győződve. Hogy milyen nagy port vert fel a műegyetem létesítése Aradon, azt legjobban bizonyítja az, hogy egy kitűnő aradi mérnök már a leendő műegyetem palotáját is megtervezte. És a legközelebbi férfiestélyen a kitűnő vetítő: Rozsnyai Kálmán, a többi — nem műegyetemre való — gyönyörűséges képek mellett a műegyetem tervrajzát is fogja bemutatni,

a melyen legkülönösebb módon az a helyiség lesz feltüntetve, a hol a jövőben a műegyetem polgárai a férfiestélyeket fogják tartani. A vetítők díszelőnöke több mint bizonyos, hogy Rozsnyai Kálmán lesz. Már mostan foglalkoznak azzal a tervvel, hogy az alkalmi „Dugóhuzót“ Műegyetemi Értesítővé proklamálják.

Tele van szenzációval a levegő. Könnyű is az aradi napilapoknak tartalmasoknak lenni, mikor az egész országban alig van város, ahol annyi történjen, mint itt: az aradi írók társaságáról majd el is felejtkeztem. Pedig az első felolvasó estélye felette sikerült: az igaz, hogy nagyon kevés közönség hallgatta végig a szemszedetett műsört . . . A felsőbb leányiskola növendékei — akiket az agilis dr. Somogyi alelnök rendelt be élvezetes hallgatásra — számtalanszor tanujelét adták tetszésüknek: amikor nem hallgattak, vagyis mikor piciny kezecskéikből csak úgy zugott a taps, oly annyira, hogy a mély, őszinte hallgatásban elszenderedett egyik társnőjük is felébredt . . . Az aradi írók társaságának, a világra szóló írói tehetséggel megáldott kitünőségek szellemi termékeit a Függetlenség című aradi napilap tárca rovatában mutatja be. Nem értem, hogy az Aradi Közlöny és az Arad és Vidéke miért nem annyira szemfüles, mint t. laptársuk . . .

Ugy hallottam, hogy az írók társaságának legközelebbi ülésén Tüske Tóni fog nagy hatással felolvasni „Hódítások“ című nagyarányu munkájából . . .

Kormos Sándor az országos hirre vergődött tartalékos hadnagy és amateur író — a tízek ítélete szerint — akciót indít a selejtes írók érdekében, de előzetesen lemond a tiszti rangjáról, ha azt szép szerével el nem veszik tőle. Még hivatali állásáról is lemond, hogy a szent ügynek érdemlegesebben szolgáljon. Mert az tudni való, hogy a Parnassuson az írói és poétai merték az, hogy ki mi módon és mivel is keresi inkább a kenyerét . . .

Valóságos primadonna-jelölt járás volt a mult napokban: a milyen fölös számban termi Arad városa a kitünő írókat, éppen olyan arányban termi ez a híres város a naiva és énekes primadonnákat is. Csak úgy ámul a színházba járó közönség a sokat ígérő tehetségek láttára és hallatára . . . Mert hát bizony nagy szűkség van Aradon a jóhangu énekesnőkre. Már azért is, mivel Küry Klára nem szerezhető meg minden hónapban az aradi színpadra . . . Hogy Küry Klárika mellett maradjak: hát nem mulasztom el megjegyezni, hogy Svartz Éva kisasszonynak — ki a „Nebántsvirág“-ban lépett fel — éppen úgy zugott a frenetikus tetszést nyilvánító taps, mint az isteni Kláranak a három estén együttvéve. Ebből aztán az következik, hogy Svartz Éva kisasszony a lehető legközelebbi jövőben ünnevelt primadonnája lesz az aradi Nemzeti Színháznak: Aradon már ez is lehetséges.

Most az egyszer nem győzöm eléggé pazarral szórni a dicséretet e mindenekben kiváló városunkra: van itt a jó istennek legkiválóbb kegyelméből minden. Hogy tovább ne menjek, van egy kitünő fogtechnikusunk, a ki a jó istennek: de leginkább szeretett királyunk kegyetosztó kegyelméből fogorvossá avattatott. És ez a harmincéves talentumos és elismert praxisában megíngatott — de aztán hivatásában végérvényesen megerősített fogorvos Morgenstern Gyula soha, de soha sem jött ki a béketűrésből, a mikor őt meg akarták gyanusítani azzal, hogy ő nem érti a tenni valóját — de még ha értené is, joga sines hozzá. Pedig Aradon és szerte a vidéken ki ne tudná, hogy Morgenstern Gyula milyen kitünő fogorvos . . . Vajjon dr. Vass és társai mit szólnak ahhoz, hogy a harminc éves elismert kitünő gyakorlat után végre a puritán Morgenstern Gyula királyilag megerősített kollegájuk lett . . . de leginkább mit szól mindehhez a kitünő jogász, dr. Steinhart, ki az egész Morgenstern iránti hajszásnak a szószólója volt.

Hogyha Morgenstern Gyula nem volna annyi édes és szép gyermeknek az apja, illetve ha nem volna neki olyan szép és jóságos felesége, tudniillik ha egyáltalán nem volna nős, hát bizony én szívesen feleségül mennék hozzá, mert nem mindenkor akad ám — még nagy igényű leánynak sem — férjül egy a hivatásában királyilag megerősített orvos. Tehát Morgenstern Gyulának őszinte szívből gratulál —

Zsindelyke.

A TAVASZI REGGEL.

Ugye, hogy szép a tavaszodó reggel,
Mikor a szív sejtéssel van teli.
A mikor virágról álmodik az ember
És a szobában helyét nem leli:
Mikor a hegyekre, az ég közelébe,
Új tájakra hívogat a séta
Amikor a szív ittas a tavasztól:
Ki ne volna ilyenkor poéta?
Engem is a vágy, a bércekre visz föl,
A hol a nap lángszemébe nézek.
A hol ezer színben, a hol ezer hanggal
Nagy esodáit szövi a természet:
A hol andalítóbb dala a madárnak
S az illat-mámor, mely a szívre ül
S ahol a dalban, fényben, illat-mámorban
A te lelked szárnyal engem körül.

Lancelot.

KRÓNIKA II.

MÜEGYETEM ARADON.

Arad, március 28.

A vidéki városoknak egyetem elnyeréseért indított harcába legújabbán beleszól most Arad is. Mióta a harmadik egyetem felállításának kérdése kísért, azóta három-négy vidéki város nem szűnik meg harcot küzdeni az új alma mater elnyeréseért. A mi városunk ebben a vetélkedésben is következetes önmagához és régi hírnevéhez: kis kaesóit összetéve szépen, tétlenül nézi rivális város-társai versengését, mint ha ő sokkal gazdagabb, sokkal előrehaladottabb volna, semhogy egy rongyos egyetemecskére szüksége volna.

Hja, mikor egy város egész előljárósága avval van elfoglalva, hogy mely módon mentsen meg a számára egy közmühelyt, akkor nem jut idő arra gondolni, hogy vajjon melyik ér többet: egy közmühely-e, avagy a harmadik egyetem? Kár pedig nem gondolkozni erről, igen rövid idő kellenék a különbség meghatározására.

És az is egészben más dolog, hogy ha egy kaszárnyáról volna szó. Az már egészen más! Azért nyolevan-százezer koronát kell áldozni azért, hogy ér valamit, mily hiu felfogás! Három ezred katonaság van-e akkora hasznára egy városnak, mint egy egyetem. A katonaság — az adózási szempontokat mellőzzük itt — a maga konzumját a saját maga konyhójából állítja elő s ami élet és szorgalom származik tőlük, az nagyjából csak az egynehány tisztól ered. Evvel ellenkezőleg milyen életet, milyen forgalmat hoz egy város közeletébe egy főiskola, egy egyetem ifjusága! A közelet, a politikai élet, amely a periferiakon, különösen pedig itt Aradon vajmi gyenge lábon áll, rohamosan felerdül s pezsgést hoz az ifjuság az alvó szenvedélyekbe, mely egy vidéki város életét előkelővé teszi.

De hát evvel egy kis utánjárás, egy kis törekedés jár s ez a mi tanácsunktól nem telik ki. Szeged, Pozsony éves harcot küzdenek a harmadik egyetemért s a vidéknek ez az urganuma, mely egyenrangunak tartja magát akár Szegeddel is, még inkább a többi városokkal, a legideálisabb lelkinyugalommal nézi ezt a nemes versengést s még arra sem vár, hogy talán a holló kiejtené szájából a sajtót.

Hogy az egyetem eszméje mégis megpendült Aradon, ez az aradi mérnök-egyesület érdeme. Persze nem a sokat emlegetett harmadik univerzálisról van szó, ehhez a mérnököknek nem sok közük volna. Müegyvetemet kívánnának Aradra s akkor ez volna az országban a második technikai főiskola, amennyiben eddig csak Budapesten van az ugynevezett József-müegyetem.

Az aradi mérnökök terve olyan messze kiható, hogyha keresztülvihető is lesz, évek kellenek a megvalósulásához. A kezdeményezés azonban mindenképen dicsérendő.

ÉBREDÉS.

Verőfényes napsugárban
Az ébredés szelleme:
Termőképes földi rögről
A bilincset levette.

Nem rabja már tespedésnek
Rügy fakasztó ereje,
— Illatozik az ibolya,
S a gyöngyvirág mellette.

Ha rab is volt, s ha kárhozát
Készítette a halálra.
Ujra éled anya-keble
Tavaszi napsugárra.

És pazarul ad életet
Mindeneknek, s cserébe
Az ébredés szellemének,
Igy tesz mindent kedvére!

Tanulhatnál jó magyar néptől
Édes anyád, a földtől,
Hogyha int a kor szelleme
Ne félj akkor semmitől!

Bárha kebled vérvirággal
Disziti a küzdelem,
Mintsem rabja lennél másnak
Inkább harcolj szüntelen . . .

Hát hogyha még az ébredés
Üdvöt adó szelleme
Csókolja a homlokodat,
Mint ahogy azt most tette . . .

Riadj fel oh magyar nemzet . . .
Légy egy-harcos valahány!
— Hogy megmutasd mindenkinek:
A multakon tanultál.

Mert fájdalom, az ébredés
Mindentadó szelleme
Nem jó gyakran, s nem szereti
Aki nem tart mellette!

Ha nem ébredsz hívó szóra
Jöhet a kor szelleme . . .
Tespedésből nem ráz az föl:
Ha ébredés nincs vele . . .

Ne mulaszd el magyar nemzet
Ha szólalt a riadó
Csata sorban sikra szállni,
S inkább légy a támadó!

Verőfényes, napsugaras
Az ébredés szelleme.
Rügy fakasztó, éltetadó
Gyönyörűség van vele . . .

Liptófalvi István.

AZ „ALFÖLD“ SZÉPSÉGROVATA.

Popp Vilmosné. Az „Alföld“ fényképe.

SAISON.

MUZSIKUSOKRÓL.

Arad, március 23.

Kedves Honisch!

Hosszu, de az olvasóknak jóleső hallgatás után végre ismét szóhoz juthatok. Elmúlt a farsang végképpen (nálam nem akkor végződik, mikor a kalendáriumban) s most beszámolok. De nem a farsangi élményeimről, hanem a zenei téren szerzett tapasztalataimról.

A mikor a zenéről akarok itt fecsegni magának, be kell vallanom, hogy a szezon legnagyobb zenei eseményét, a *Lohengrin*-t én nem láttam. Ezenel hamut hintek a fejemre (kérem csak képletileg, mert sokáig tartana, míg kifésülném a hamut a fejemből) nos tehát, hamut hintek és bocsánatot kérek Zilahi Gyulától, Zilahinétől, Polgár Sándortól és az aradi dalegylettől, hogy nem mentem színházba, mikor a *Lohengrin*-t adták. Nem mintha én szándékosan kerültem volna akkor a színházat, hanem azért, mert nem rajongok a Wagner-zenéért. Bosszant az, hogy annyian mennek a színházba olyanok, a kik nem is konyitanak a zenéhez, már pedig ezt a zenét csak alapos zenei tudással és még zenei érzéssel lehet élvezni. Akinél ez hiányzik, annak a pomp funébbres halotti zenéje külön élvezet, mint Wagner legszebb dalműve. Bosszankodtam a felett

is, hogy vannak botfülű emberek, a kik csak azért jártak a *Lohengrin*-be, mert az divatos és elegáns dolog.

Édes uram, sokkal szívesebben hallgatom meg ma este Zilahinét Katalinban, annál is inkább, mert hiszen itt lesz az aranyos Klárka, akinek a lábujj-hegye is kellemesebben mosolyog, mint Fedák Sári két arcával.

Hja, látja, a boldog és helyes házasság biztosítékait én fennállni látom az én házasságomban. Az uram egészen Fedák Sárié (nana, csak átvitt értelemben, nem kell félreérteni) én pedig Küry Klárkaért rajongok. Istenem, hogy játszik és hogy énekel ez a művésznő.

Nekem boldogság, mikor Küry a színpadra lép, sokkal barátságosabbá válik a kulisza, a sugó gömbölyő bódéja pedig egyszerre mosolygóssá válik. Hogyne, hiszen Klárka olyan derült, olyan életkedvet áraszt el a színpadon, hogy a színházi látéso is rángatózik örömeiben.

Én tehát most boldog vagyok. Nem lát engem otthon ezen a három estén, míg itt lesz Klárka, se az uram, se a szakácsné, se a kanári, se más. Ott leszek már félórával az előadás kezdete előtt a színházban és ki nem mozdulok a helyemből, míg tudom, hogy Klárka a színpadon van. Tudom jól, hogy magam leszek itt Aradon csak ilyen rajongó, tudom, hogy itt Aradon már végigpusztított a Fedák-láz. Klárkának itt kevés a híve. De a ki van, az annál kitartóbb. Kibontom tehát a Küry-párt kiesiny, de lelkes zászlaját, (igy mondaná ezt Sarkadi Aladár) s felszólítom a Küry Klára híveit, hogy menjenek el a színházba pénteken, szombaton és vasárnapon. Nem kiáltom, hogy *Abcsú Fedák!* Ez nem fér össze az ezennel megalakított Küry-párt haremórával. Mi tiszteljük az ellenfeleket. Fel a győzelemre!

Azt irtam az elején, hogy zenei dolgokról lesz itt szó. Nos, most egy aradi lányt akarok felfedezni, mint kiváló zenei tehetséget. Az egyik aradi újság már irt is róla s én csak annyit akarok ahhoz a megérdemelt kritikához hozzáfűzni, hogy az elejétől végig valóság. Bedeusz Izabella bárónő az a zenei csillag, aki mostanában tünt fel a konzervatóriumi zsúrok egén. Milyen szép kis lány és mégis milyen jó zenész. Ugyebár ez furesán van mondva, pedig igaz. A nagyon jó zenészek rendesen nem szépek és a szép nők, tisztelet a kivételnek, többnyire keveset értenek a zenéhez. De ez a fiatal leány tökéletesen otthon van a zene birodalmában. Énekel, mint egy leendő primadonna és ugy zongorázik, mintha a hangversenyteremből jött volna le a konzervatórium szerény pódiumára.

Reméljük, kedves Honisch, hogy többször lesz szerencsénk a kisasszonyhoz a zongora előtt, hiszen a komoly zenének ugyanis kevés hivatott művelője van. Hiszem, hogy Bedeusz Bella zenei tehetségét

megfogja becsülni a zeneértő aradi közönség, ha majd a kisasszony nagyobb nyilvánosság előtt is be fogja mutatni művészetét.

Isten áldja

EVELINE.

U. i. Nos mit szól maga most Rózsa Lilihez? Maga ugy tudom, régi ellensége a kedves primadonnának.

EVELINE.

VÁNDORDAL.

Kie madárka ringatózik a gályon.
Lágy énekét elmerengve hallgatom . . .
Bús szívemből föleir rája a panasz:
Miért le jöttél rózsafelhőre szép tavasz?

Miért le jöttél, mikor én nem mehetek,
Nem láthatom édes szülőföldemet . . .
Hervadok, míg virulás van körültem,
Búcsúngok, míg pacsirta zeng fölöttem.

Hej, de esbee szárnyu madár az idő:
Elkölzelet az arra jövő esztendő,
S hová moetan csak sóhajom röppenhet:
Ujra látom édes szülőföldemet.

Szepessy László.

EGY LEÁNY TÖRTÉNETE.

Regény.

Irta: GILBERT.

†

De előrelátó jóslatom teljesült . . . Alig egy félévre rá, ahogy megnősültem, el kellett hagyni a várost, mert nem volt megfelelő keresetünk . . .

Három és félévig utaztam, vándoroltam, anyáddal, veletek . . . A sors csapásai reánk nehezültek, majd mindenütt rosszul ment . . . Nagyobb városba nem mertem menni, családomat nem akartam kitenni a biztosra vett nélkülözésnek . . . Egy hosszú, keserves hideg tél után jöttünk vissza oda, ahova először hoztam anyádat . . . Szegény asszony a hosszú tél okozta szenvedések miatt nagyon rosszul nézett ki.

Mielőtt ide jöttünk, többször betegeskedett, valószínűleg hűlés okozta azt is, hogy megérkezésünk után néhány napra ágyba került és nem is kelt fel többé . . . Meghalt, hogy én örökre nyomorult ember legyek a ti szegységekre.

Szegény Garamkéry sirva borult fia nyakába. . . Elemér vigasztalni kezdte édes atyját, mondta hogy: ezután jó lesz minden, hát ne sirjon atyám!

Az ifju látta, hogy hiábavaló vigasztaló szava, ő se maradhatott közömbös atyja elérzékenyülésére: ezután egymás nyakába borulva, sirtak mind a ketten.

— Hadd el atyám, a többit majd elmondod holnap.

— Nem, nem fiam, most mondok el mindent, szeretnék tulesni rajta. Mert hidd el Elemér, nagyon fájdalmas mindezekre visszagondolni egyszer is. Nem akarom holnap újra kezdeni . . . És még csak ezután jön az én védelmem, arra a vádoló kérdésre, hogy: anyátok halála után, a megígért időre miért nem jöhettek vissza értetek? . . .

Hogy én aztán ugyszólván önszándékkal maradtam el tőletek, ez a ti szivetekben örök gyűlöletet fakaszthat irántam . . . De az mégis vigasztal, hogy te megértel engemet és aszerint fogod elmondani Paulának is: hogy mégse vagyok én olyan rossz szivü apa, mint amilyennek ő hisz engemet.

Isten a tanum, hogy nyomorult testemnek szive, lelke a tietek volt, amikor elmentem. S a szívem igazán kétfős fájdalomtól vérzett egyszerre: s mégis a boldogság egy sugara hatolt lelkemig arra a gondolatra, hogy: ugyis nemsokára viszontláthatom gyermekeimet.

Elutazásom éjjelén addig néztem a nyitott ablakon abba az irányba, amerre azt az ablakot véltém látni, ahol ti vagytok: amig egyszerre csak elszédültem s a coupé padozatára estem . . . Ezután teljes két hónapig agyban fekvő beteg voltam, a szembajom is hátráltatott a dologban . . . Ahogy jobban lettem, azonnal utlevelet szereztem, hogy Oroszországba mehessek . . . Reméltem, hogy ottan rövid idő alatt, sok pénzt kereshetek . . . Ahogy tőletek elmentem, rá egy évre már Oroszországban voltam. Ahol sok nagyobb városban alig ismerték a fényképészetet. Azért reméltem is, hogy hamarosan tekintélyes vagyonra teszek szert.

De alig, hogy hozzáfogtam valamihez, elfogott újra a kegyetlen szemfájás. A szembéjak ugy megdagadtak, hogy még a szempillám se látszott ki. Ez akkor történt, mikor Hadháziéknak utoljára küldtem pénzt.

Nagyon tisztességes orosz ember volt a házigazdám, aki Kisenevbe a kórházba szállított . . . Ekkor még nagyobb baj ért, a rettenetes hidegben meghültem. Szembajom mellett még tüdőgyulladást is kaptam és majd egy évig fekvtem a kisenevi kórházban.

Ekkor már két éve volt, hogy távol voltam tőletek . . . Mivel pénzt nem küldhettem, irni szégyeltem. Pedig nagyon fáj a szívem értetek.

A jószivü orosz többször meglátogatott betegségem alatt . . . Mikor felépültem, elhozta a műszereimet. Neki is sokkal tartoztam, mert betegségem alatt még pénzt is adott kölcsön. Kisenevben kerestem annyit, hogy az égető adósságokat kifizethettem. Egy ideiglenes műtermet is nyitottam: hogy annál biztosabb alapra hozhassalak benneteket magamhoz. Ez 1877-ben volt, erősen hittem, hogy rö-

vid idő alatt gazdag ember leszek. Még egy év — gondoltam — és én tiszzeresen fogom megfizetni értetek a tartásdíjat. Az eszembe se jutott, hogy Hadháziék esetleg nem tartanak titeket . . .

Éppen harmadik évfordulója volt annak, mikor utóljára láttam gyermekeimet, egyre bántott az emlékezés, nap-nap után nyugtalanabb voltam. Az is eszembe jutott, hogy a fiannak ebben az évben iskolába kell járni, mert most tölti be a hatodik évét . . . Már most azon voltam, hogy nem várok egy évig, hanem haladéknélkül utra kelek Magyarországra felé . . . Most még csak néhány száz rubel megtakarított pénzem volt, de sok dolgom volt, a szerencse istenasszonya kezdett felém mosolyogni: de fájdalom, ez csak pillanatig tartott . . . Mert újra megrontásomra tört a végzet. Ebben az évben üzenté meg a háborút az orosz cár a töröknek . . . A cárnak sikerült még Romániát is szövetségre bírni: mi nemcsak az orosz csapatok át szállítására volt fontos, hanem magára a háborúra is szinte döntőnek bizonyult. Már megállapítottam a napot is, hogy mikor utazom értetek, amikor néhány nappal előbb egy táviratot kaptam, amelyben azonnal Odesszába hívtak — egy kisenevi magasrangú orosz tiszt jóakaróm ajánlatára — hogy több Konstantinápoly felé induló hadihajót és tengerésztszti csoportokat fotografiozzak . . . A pénzszerzés lázas izgatottságában most már vérszemet kaptam és nem elégedtem meg azzal, hogy Kisenyben virágzásnak induló műtermem volt, hanem most már Odesszában is béreltem egyet, amelynek tulajdonosa éppen akkor halt el. És ez a meggondolatlan vállalkozás újra pénzaldozatot kívánt, sőt adósságot is csináltam. Ujra le kellett arról tennem, hogy értetek menjek: mert egyik héten Odesszában, a másik héten Kisenyben kellett hogy legyek.

Már volt vagy kétezer rubelom s Bécsből vártam két jó segédre, akik mellett aztán szakíthattam volna nyolc-tíz napot, hogy elutazhassam . . . De akkor olyan történt, ami úgy nekem, mint sok-sok más idegennek is nagy szerencsétlenséget okozott: Plevnánál a törökök visszaverték az oroszokat . . . A második ütközetnél, szeptember közepén, újra az oroszok szenvedtek vereséget — éppen azon a napon, mikor a cárnak a nevenapja volt . . .

Magyarországon feléledtek a török szimpátiák. És a székely földön már tervbe vették a romániai vasutak elrombolását, hogy az oroszok visszavonulási vonalát elvágják.

Ez tudomására jött az orosz kormánynak: erre aztán a kormányzóság rendeletet kapott, hogy: 48 óra alatt minden osztrák-magyar alattvaló hagyja el Oroszországot és Romániát . . .

Ha ellenségeim nincsenek nekem, nem kellett volna eltávoznom, de szálka voltam azon fényképészek szemében: akik figyelmeztették az odesszai

kormányzóságot, hogy tartsanak szemmei, mert én valószínűleg székely kém vagyok . . . Pedig már folyamodtam is hogy orosz állampolgár lehessék . . . Hiábavaló volt minden. Egy este titkos értesítést kaptam, hogy másnap letartóztatnak . . . Nem vártam be a reggelt, még akkor éjjel megszöktem . . . És éppen idejében, mert aznap jött meg a híre a plevnai második vereségnek. Egy pillanatig se habozhattam. Egy-két legjobb műszert és néhány értékeesebb tárgyat magammal vittem . . . A többi mindent prédára hagytam s menekültem éjjel, kocsin utazva. Nappal kerülő utakon, csak nagynehezen tudtunk haladni. Negyednapra elhagytam az orosz határt s Jassziba értem.

De erről a vidékről már lehetetlen volt a szökés, mert az egész környék meg volt szállva orosz és román katonákkal . . . Jassziban orosznak adtam ki magamat, de fotografiozni nem volt bátorságom, mert újra kémnek tartottak volna. És itt vesztegeltem egy teljes évig. Pénzem már kevés volt. Amíg végre megkísérélhettem az elutazást, vagy jobban mondva a szökést.

Öt éve is elmúlt már ekkor, hogy elváltam tőletek, borzasztó szívfájdalmam volt. Mindenemet elvesztve, koldus módon jöttem vissza Magyarországra. A magyar határon újra szerencsétlenség ért: fogásba estem, mert orosz kémnek tartottak . . . Hónapokig kellett esendőri felügyelet alatt lennem, amíg Sopronból a személyazonosságról szóló bizonyítvány meg nem érkezett. Most újra ott kellett kezdenem, ahol hat évvel ezelőtt.

Hadháziéknak nem írhattam: mért is tudták volna meg, hogy hol vagyok. Mikor ugye tudtam volna a — számításom szerint ezer forintot felül szaporodott tartásdíjat megfizetni.

Gondoltam, hogyha ők majd később nem bírnak tartani benneteket, akkor minden bizonnyal intézkedni fog a község, vagy valami jószívű ember örökbe fogad benneteket . . .

De azért mégis szándékom volt annak idején, mikor katonasor alá jönnél, tudatni veled, hogy hol születted: hogy mi módon, azt még nem tudom.

Testben és lélekben megtörve és végtelenül meghasonlva, önmagammal vonultam meg ebben a fészekben, ahol most vagyok és ahol már nyolcadik éve hogy élek . . .

Ebben az évben mégis sokszor gondoltam arra, hogy elutazom oda, ahol ti is vagytok. Mivel te már — gondoltam — inkább szabad vagy önmagaddal: titokban felfedezem magamat előtted . . . Hogy aztán mi történjen, terád bízam volna. Álmaimban mindig ezzel a gondolattal tépelődtem és naponként is kimondhatatlan nyugtalanlás gyötört. Egyre üzőtt a vágy, hogy lássalak titeket. Éreztem, tudtam, hogy bekövetkezik az az idő . . . Egy ilyen gyötrelmes napon kaptam a leveledet, melynek öröm

és gyönyörrel teli hatása alatt tudod, hogy mit irtam neked.

Tovább már nincs mit folytatnom. Eskümet be fogom váltani.

Igaz elbeszélésemből nagyon sokat kihagytam, legnagyobb részt abból a szenvedésből: amit átéltem annak tudatában, hogy gyermekeimet elhagyva — keservesen küzdöttem, hogy őket viszontlátva, visszaváltsam magamhoz. S ennek kizárt lehetősége sokszor örüllté tett . . . Ez volt oka annak, hogy az utóbbi időben nem viselkedtem eléggé magamhoz méltóan. De ezt csak bánatomban tettem, az oly érzések fájó hatása alatt, melyek szívemben és lelkemben dúltak — s a melyet elmondani teljesen lehetetlen és a melyekhez hasonló fájdalmakat senkinek se kívánok.

Elemér a meghatottságtól nem tudott szóhoz jutni . . . Karonöltve atyját szóvalan indultak hazafelé. Már késő este volt, mikor hazaérkeztek. Elemér atyja felemelte az ágy szalmazsákját és egy kis csomagot vett elő onnét.

— Nézd fiam, itt van egy kis megtakarított pénz, ezzel — bár szerény — de új és boldog életet fogunk kezdeni . . . Csak Paulával mi lesz — érzem, hogy ő nem szeret engemet . . .

A fiu vigasztalta atyját és aztán később mind a ketten nyugalomba tértek . . . Garamkéry nem tudott elaludni, tervezgette a jövőt . . . És lelki-szemei előtt egyre Paula leányának szépséges arca lebegett.

*

Az Alföldön egy nagyobb városban ebben az időben négy fényképész volt, köztük az egyik Garamkéry, aki gyermekeivel és gazdasszonyával, Hadházinéval lakott egy fedél alatt. A bicegő aszszonyt kénytelen-kelletlen, de mégis a házhoz kellett venni, mert Paula csak azzal a feltétellel volt hajlandó atyjához menni, hogyha a nevelő anyja is ott lesz. A hálaérzet és Hadháziné tetetett ravasz sírkozása — készítette a jólelkű leányt e szilárd elhatározásra.

Az apa, fia tehetségében bizva — hogy hamar elsajátítja a fényképészetet, — eleinte persze csak rövidebb időre, segíteni fog neki. Később pedig majd folytatja tanulmányait . . .

Ugy is történt. Elemér szorgalmasan hozzáfogott a tanuláshoz. Hiszen csak az ő hasznára lesz majd — hogyha kevés segítséget kaphat az atyjától tanulmányai folytatására, ha az egyetemre megy. Szabad idejében majd megkeresheti a legszükségesebbeket. Mert hátha rosszul fog menni sorsuk. És atyja talán semmivel sem segítheti . . .

Elemér jól sejtette, hogy az ők — jobban atyja munkája a közönség igényeit nem bírja kielégíteni. Már azért is, mivel sokkal jobb hírű és modernebb műtermek voltak, ahonnan sokkal jobb képek ke-

rültek ki, mint Garamkéryéktől . . . Ezt Elemér jól látta. És nem is egyszer hangoztatta atyja előtt, hogy: jobb lenne egy ügyes szakembert szerződtetni, aki mindenhez ért . . .

— Atyám nem lát jól. Én pedig most még nem tudok annyit, hogy dolgom mindenképen elfogadható legyen. Hiszen alig egy fél éve, hogy tanulok . . .

De Garamkéry határozottan ellenezte azt, hogy szerződtessenek valakit . . . Tél jön — mondá — s még kevesebb dolog lesz s nem lesz miből fizetni a segédet és ezt nagyon röstelleném.

Ami kis pénze volt Garamkérynek, azt már régen elköltötték. Felemésztette az új műszerek beszerzése. És még adósságot is csináltak, novemberben már a házbért sem tudták fizetni.

A család rettenetes módon kétségbeesett. Hadháziné eleinte csak titokban zugolódott. Később aztán egész nyíltan bátorkodott szemrehányást tenni Garamkérynek, hogy: miért jöttek vissza és miért hozta őket ebbe a városba, ha nem volt benne bizonyos, hogy itt megtudnak élni.

A szegény ember szóvalanul tűrte a kifakadásokat . . . És ha aztán felmérgesedett, azt leginkább gyermekeivel, de legtöbbször Paulával érezte legjobban. Különben is Paulát okolta a szerencsétlensége miatt: mert ő az oka, hogy elhagyta régi fészket — mért nem jött hozzá, mikor hívta. Ha eljött volna akkor, mostan nem kellene itt nyomorkodni.

Garamkéry végtelenül kétségbeesett. Mert már alig jött valaki a műterembe, a képekkel senkisémmel volt megelégedve. December elején arra a gondolatra jött Garamkéry, hogy elmegy a közeli vidékre: karácsony előtt felvételeket eszközölni . . . Akadt is egy kevés dolga. De a bevétel kevés volt arra, hogy az adósságot kifizethesse. Már a mézárós, a boltos sem akart hitelezni. A házigazda lefoglalt mindent, még Hadháziné butorait is, aki borzasztó patáliát csinált ezért: nem azért jött ide, — mondta — hogy koldus botra jusson. Bár sohase látta volna ezt a cigány familiát . . .

Szegény Paula legtöbbször szenvedett úgy Hadházinétől, mint atyjától egyaránt.

Ebben az időben irt Mátyus Endre Paulának, hogyha egy kis vonalommal viseltetik iránta, hát akkor megkéri őt az atyjától. Erről Paula senkinek sem szólt, de Endrének megírta, hogy nem szereti őt annyira, hogy a felesége lehessen. Az iránta való érzelem csupán a tisztelet — amiért őt sokszor megvédte a kellemetlenségektől.

Garamkéry nap-nap után idegesebb lett. A leányával azért érezte a haragját leginkább: mert az nem tudott mindjárt ő hozzá alkalmazkodni. Egyszerre akarta a leányt megváltoztatni . . . Sokszor türelmetlen durvasággal tört ki a leány

íránt . . . S ha Elemér nincs ott, talán meg is ütötte volna őt.

Paula annál jobban elidegenkedett atyjától. Az a kis szimpatia, ami eleinte atyjához fűzte őt: eloszlott, semmivé lett. Még az is elkésérítette a leány szívét, hogy: most van édes atyja és maholnap még betevő falatjuk sem lesz.

A családnak nagyon szomorú karácsonya volt. Tizennégy évi viszontlátás után bizony ilyen szent estére nem számítottak. Az első nagy ünnep, a melyet az apa oly hosszú idő után együtt tölt gyermekeivel, szomorubb volt a mindennapi kenyérét összekolduló nyomorult koldus ünnepénél . . . Még ezen a szent estén sem voltak békességben, szemrehányásokat tettek egymásnak . . . Végre aztán abban egyeztek meg, hogy az apa és fia elmennek újra a vidékre. Paula és Hadházinének egy kis lakást bérelnek. Azután ha rendbe jöttek, akkor eljönnek értük . . .

Tehát újra elszakadtak egymástól . . . Az olyan ember, ki szerencsétlenné születik, hiába törekszik bármire, jobb annak, ha nem él . . .

Ezt mondta Garamkéry a fiának is — de hát most haljak meg, mikor boldognak kellene lennem! . . .

Elemér egyre vigasztalta a szegény öreget, ki végtelen fájdalomában azt se tudta, hogy mihez kezdjen. Azt is tapasztalta az ifju, hogy atyja olyan dolgot cselekszik, amit eddig nem tételezett fel róla. . . Garamkéry nem egyszer ittas állapotban jött haza, ő pedig még éjjel is dolgozott. Ilyenkor aztán őt is szidta, hogy miért ment érte Törcsvárra, hagyta volna őt ott az örök kárhozatnak . . . Majd jobb érzés szállta meg és sírni kezdett, mint egy gyermek és bocsánatot kért fiától azért, hogy goromba volt hozzá: aki aztán gyengéden ágyba fektette őt . . .

A fiatal ember már nem tudta, hogy mitévő legyen. Atyja bánatára és lelkifájdalmára hivatkozva, sokszor tett olyan dolgokat, amiért neki pirulnia kellett . . . Az meg végtelenül fájt neki, hogy Paulának csak nagyritkán juttathatott egy kis pénzt. Szegény leány egyik siránkozó levél után a másikat írta, amelyek aztán egész buskomorra tettek az ifjut. Most is egy szomorú levelet olvasott mohón végig:

— Édes bátyám, reszket a kezem. A kétségbeeséstől és az izgalomtól alig bírom a tollat a kezembe tartani. Borzasztó életem van nekem. Én Istenem, hogyha kishitű volnék, akkor egy percig sem élnék tovább. De Istenen kívül te benned van édes bátyám itt a földön utolsó bizodalmam. Én nem tudom mit gondoljak arról az emberről, kit atyánknak kell nevezniük, nem hiszem, hogy van szíve is neki. Már négy levelet is írtam és egyre se kaptam tőle választ. Talán azért haragszik, hogy fizetetlenül küldöm a leveleket: hiszen még kenyérre sincs pénzünk. Két hete, hogy küldte az

utolsó pár forintot . . . Én Istenem, mi lesz velünk . . . Hiszen bár utiköltségünk volna, hogy visszamehetnénk oda, ahol ez a szegény asszony a másásól megtudott élni. De itten idegenbe nincs mihez fogni. Tegnap elvittem atyám revolverét a fűszerhez, két kiló kenyéret kaptam érte, ma a reggelink csupán egy darabka kenyér volt . . .

Nincsenek szavak annak a fájdalomnak a kifejezésére, ami elárasztja szívemet és lelkemet egyaránt.

Édes jó bátyám, az égre kérlek hiszen tudom, hogy te milyen jó vagy, hát ha csak teheted, segítsél megkönnyíteni kegyetlen sorsunkat. Legelső sorban is egy kis pénzt küldjél, mert a háziasszony mindennap éktelen lármát csapa házbérért. Ma azt mondta, hogy semmi szín alatt sem vár tovább.

Hiszen én örömet elmennék bönnek, érvényesíteném azt, amire te tanítottál: képes volnék már közönséges eselédnek is elállani — de mit tegyek ezzel a szegény nyomorult asszonnyal . . . Segítsetek hát rajtunk jó bátyám, mert már közel vagyok az örüléshez . . . Érted, érettünk imádkozom minden este hogy jobb, türethetőbb sorsunk lehessen: hogy végre könyörüljön rajtunk az a Mindenható, ki annyi csapást mért reánk . . . Bizom jóságos szívedben, hogy p naszkodó, esdő soraim megtalálják a szívedhez az utat . . .

Elemér szeméi előtt összefutottak a sorok, sírni kezdett oly hangosan, hogy atyja felébredt a mámoros álomból: aki aztán még korholta fiát, hogy az nem hagyja még aludni se őt.

Az ifju most kikutatta atyja ruháit, hogy a talált pénzt azonnal testvéreinek küldhesse. Alig volt néhány forint a zsebekben. Pedig kész képeket vitt haza Garamkéry, még a délelőtt: azzal a szándékkal, hogy a pénzt majd leányának küldi . . . de időközben betért egy kocsmaiba, ahol kártyakompania volt és ő is leült kártyázni. Másnap reggel szegyenletesen, bűnbánóan mondta a fiának, hogy azzal a biztos reménnyel ült le kártyázni, hogy nyerni fog. Akkor aztán jobban segíthettek volna magukon . . . de a szerencse nem kedvezett, egy kicsit boros voltam s a pénz nagyrészét elvesztettem, pedig mindenütt fizettek.

Elemér mitse szólt atyja beszédére . . . Fájó gondolatokba mélyedve, szörnyen bántotta az a tudat, hogy Paula huga oly nagy nyomorban él . . . Az utolsó levelet megmutatta atyjának, aki bosszusan széjjel tépte azt . . . Amiért aztán nagy csetepaté támadt az apa és fia közt . . . Elemér ezen a napon az atyjánál talált pénzhez még kölesön kért és elküldte a hukanak, hogy egyelőre enyhítse vele a nyomort . . .

Pár hónap mulva Garamkéryék újra utra keltek egy nagyobb mezővároskába, ahol kilátás volt arra, hogy hosszabb ideig maradhatnak, esetleg állandó lakhelyük is ott lehet . . .

Elemér már többször hangoztatta atyja előtt, hogy Paulát el kellene hozni . . .

— Irjál neki Elemér, hogyha Hadháziné nélkül elakar jönni hozzánk, akkor szívesen elmegyek érte . . .

(Folytatjuk.)

VALLOMÁS.

Nem volt annyi óram, nem volt annyi napom.
Amennyit álmodott bohócsicem róla.
Az én szerelmemnek egy egész menyország
És egy örök élet — mind kevés lett volna!

Nem volt annyi könyvem, amennyit elsírtam.
Amennyit rajongó lelkem szenvedt érte . . .
Pedig egy pillanat, egy tekintet elég
Lett volna, hogy szívem a leányt megértse.

Magamnak alkottam meg őt önmagamban
Őh de az ábránd nem az ő képe volt! . . .
Az én szívem annak a tündér leánynak
Szerelmemről mesélt, boldogságról dalolt.

Egy vallomás volt minden gondolatom.
Imádkoztam, mikor vele foglalkoztam,
Szerelmemben úgy hitt az én hívő lelkem! . . .
Pedig csak képzeltem, pedig csak álmodtam.

Hátha még igaz lett volna minden érzés,
Az ölelés, a csók, az angyal bírása —
Óh, de annyi áldót el nem is képzeltem,
Gondolni se mertem annyi boldogságra.

Hiába áldoztam a lelkemet érte,
Könyeim csak vézna vallomásra hulltak
S ma csak egy szép mese, amelynek betűi,
Emlékeim között lassan megfakulnak.

Nikelszky Géza.

DREZDA.

— Szászország fővárosa — Drezda, az Elba folyó mindkét partján épült: a régi városrész a folyó balpartján, az új városrész pedig a jobb parton fekszik. A két részt számos híd köti össze, (Ágost, Mária, Karola, Albert) melyek nemesak erősek, modern építkezésűek, hanem szépek is. Azonban a legtöbb nevezetesség az Ágost híd körül van. Az u. n. „Brüchelsehe Terrass“, a várpalota, az udvari színház, múzeum, templom valóságos láncolata a város ékességének. Ezen épületek egy tért zárnak körül, melyeknek díszje a közepén álló János király szobor. Itt van az u. n. „Zvinger“, egy pompás épület, mely pazar díszével,

harang alaku kupoláival, ódon színével, széles ívelt ablakaival olyan hatást gyakorol a nézőre, mely a legkiválóbb épületek sorába emeli. Ezen épület termeiben nagy és gazdag képtár látható, mely első helyen áll. A híres mesterek kiváló alkotásai vannak itt összehalmozva. A képek koronája Raphael „Sixtusú Madonnája“, Rubens: Heródes leánya“ című képe, Rembraut, Van Dyck, Cranach, Paoló Veronese, Caravagió stb. festők örökbeesü alkotásai is híressé teszik nemesak a képtárat, hanem magát a várost is.

— Egy nagy kép előtt állapodom meg, melynek szépsége lebilinsel. Leülök én is a szemlélők közé és bámulom az 1515-ben festett „Sixtusú Madonna“ képét. Szépsége oly nagy, hogy a szemlélőt megbűvöli, órák hosszáig ül el itt az ember s elmerül a kép plasztikai szépségében. Hosszasan nem lehet e képről írni, mert akkor tanulmányt kell készíteni róla.

Alig távozom el a képtől, szembetűnik egy másik remek mű s ez Tizián: „Krisztus képe“.

Milyen isteni nyugalom, milyen emelkedett fenség ragyog ezen arcon s ezzel szemben mennyi az emberi gyarlóság, kajánság az ott lévő farizeus arcon. Remek ellentéte e képnek Rubens: „Páris választása“ című alkotása, mely az életet tünteti fel. Csupa derű, élénkség, víg hangulat tükröződik le e képről. Az ábrázolt alak talán egyedül álló, mert ilyen szép testeket csak — Rubens tudott festeni . . .

Egy kis kép előtt állok meg, melyet Munkácsi Mihály festett. Egy családi jelenetet ábrázol, mely a legnagyobb hűséggel és szépséggel van megáldva. A meghatottság bizonyos nemével tekintünk e képre, melyet nemzetünk büszkesége festett. Habár a kép kicsiny, de annál nagyobb a hatás — melyet a szemlélőre gyakorol.

Sajnálkozással hagyjuk el e nagy épületet, melynek belsejében oly sok szép kincs van. Közéleben nevezetes tér a Neumarkt. A Frauenkirche s a Luther emlék e tér fődíszei. Felkerestük e téren azt a helyet, hol Crell kalvinista cancellárt kivégezték. Most egy kőben lévő kereszt jelzi e helyet. Szép épület itt a Johanneum, mely a XVI. században épült. Az első teremben asztrológiai órák kincstárú szekrények, állványok, szekrények stb. vannak.

Lépünk be csak a lovagterembe. Azt hisszük, hogy egy bádognál, vagy egy páncél kereskedésben vagyunk. Vétek, kardok, puskák, karabélyok, sodrony ingek, lándzsák egész halmaza látható itt.

Nevezetesebb tárgyak: I. Keresztély feketére befuttatott s arannyal berakott lovagöltönye; I. János-György Augsburgban készült páncélja, Gusztáv Adolf, XI. Károly és XIV. Lajos pisztolyai. A sok gyűjtemény között néhány magyar vonatkozású tárgy is van, pl. néhány magyar kard 1600 ból, II. Rákóczi György kardja és sisakja, erdélyi fokos 1650-ből stb.

Az Elba partján emelkedik a Brül-terras, melyet a hasonló nevű minister épített. Pompás kilátás nyílik innen, úgy a folyóra, mint az új városrésze. Nevezetesebb mellék folyója az Elbának itt Drezdánál a Biela, Gottleuba,

Müglitz, Dolnitz, Wesenitz, Prieznitz. A folyón élénk hajózás folyik.

Gyönyörű sétahelye Drezdának az u. n. Belvédre, hol hetenként kétszer katonazené szórakoztatja a sétálót. E séta hely hátamögött van az új képzőművészeti akadémia. Gazdag renaissance stílusban épült, híres művészek és költők mellképei, híres szobrázások gipsz modelljei és egyéb nevezetességek láthatók belsejében. Nevezetes épület még itt a környéken az udvari színház.

Az Altmark-téren emelkedik a győzelmi emlék. Ez carrarai márványból készült karsu obelisz, melynek tetején Germánia alakja áll, kezében magasra emelt győzelmi zászlót tart. Szinte elmaradhatatlan minden német városban a győzelmi emlék, mert hát a németek „rártarások” a orosz-francia háboruban aratott diadalmokról! . . .

Nemesak szép épületekben, hanem műemlékekben is fellette gazdag Drezda, így aztán nem is esoda, ha a „rokokó” hazája című jelzővel tisztelik meg.

Habár ipara nagy, kereskedelme ehhez viszonyítva igen gyenge lábon áll: s ez nem is olyan élénk mint a többi városokban.

Mily nagy különbséget mutat az Elba folyó Drezdánál és Hamburgnál! . . . Itt a folyó sík lapályon folyik, néhány gőzhajó jár csak rajta, szóval itt minden kicsiny mértékű. Pedig de más Hamburgnál az Elba! . . . Tehát e két város a legnagyobb ellentétet tünteti fel. Itt kicsiny az ipar és kereskedelem, — ott meg hatalmas és virágzó. Tekintetbe kell venni, hogy Hamburghoz közel van a tenger s így a külkereskedelem tette oly nagygyá a várost. Az Elba mindenesetre fontos kereskedelmi út volt, ma már a vasutak miatt jelentőségéből sokat veszített! . . .

A várost sok idegen keresi fel, kik azután a közeli vidékekre is elmennek, mert Drezda környéke természeti szépségekben gazdag.

Zy.

A CAKE-WALK.

Néha egy-egy pillanatra, fiatalá és bolonddá válik ez a vén világ. Persze, úgy mint az öreg ember, ha megbolondul, hát nagyon megbolondul, úgy a vén golyó is, ha jókedve támad, csillagokat rug és bukfenecet hány. Elcsöndesednek a nagy társadalmi harcok, a lappangó gyűlölet véres csatakiáltásai és farsangi dob hangja rezdül át a világon. Ezekben a pillanatokban — sajnos, ritkán fordulnak elő — az emberek elfelejtkeznek szitkozódni és nagyokat kurjongatva, himbálják tagjaikat valami sajátos muzsika ritmusára. Más szóval, táncok jönnek diatba ilyenkor.

Mostanában is veszedelmesen hömpölyög már felénk a legújabb áramlat, a mely néhány hónap óta cake-walk néven szedi áldozatait a józan emberiségből. Mi a cake-walk? Mondhatnám ugyanis, hogy tánc, de inkább jelenségnek tartom. Tessék egyébként elmenni a Vigszínházba, ott Varsányi Irén meg Tanay Járják estéről-estére. A tánc

valahonnan a Kongó-államból származik, a jelenség ellenben a civilizált világból. Valahol Timbuktu-ban egy európai divat szerint felöltözködött nigger-társaság próbálhatta egyszer eltanolni a francia négyest — és így született meg a cake-walk. Stílszerűen úgy kellene öltözködni ehhez a tánchoz, mint a hogyan a niggerek öltözködnek európai divat szerint: a férfi frakkban, fehér nyakkendővel, de elfelejt . . . hogy is mondjam, nadrágot huzni: a nő kivágott selyemruhában, de cipellő nélkül. Képzeljék el, a mint egy szép asszony kidülleszti a mellét, hátraszegi a vállát, guggolásra hajítja be derekát és térdeit aztán mint hízelkedő, doromboló cica, kezd keringeni, lejtteni, előbb lassan, majd mind tüzesebben, a lábakat mind magasabbra dobálva egy ur körül, a ki szintén lefele guggol és fölfelé rugdalózik. Ebből a furesaságból pedig — akár hiszik, akár nem — igen kellemes, sőt ingerlő látványosság származik. Maga a jelenség, tudniillik az, hogy a nigger tánc miképpen lett európai divattá, esodálatos bár, de nem érthetően dolog. A mi túlcivilizált civilizációnk néha ráun önönmagára és tetszeleg abban a bizarr ideában, hogy valami barbár, sőt vad szokásra üti a bonton peesétjét. Olyasféle dolog, mint a mikor az ember sok szarvasgomba és kaviár után — hagymára kap étvágyat.

Pár évvel ezelőtt sir Roger Coverlay angol hajóskapitány matrózainak táncá viharzott végig Európán és a kapesolt világrészeken. Akkoriban műveletlen embernek ismerték azt, aki a tánctermek tükörsíma parkettjét nem tudta sir Roger zenéjére összerugdosni. Az idén a cake-walk uralkodik. Már a nyáron sokat hallottam felőle külföldön. Egyik svájci fürdőhelyen gyönyörű amerikai lányokkal ösmerkedtem meg, akik mindig róla beszéltek. Az amerikai lányok életében megjegyzem, rendkívül nagy szerepet játszik a tánc. Kora gyermekésgüktől kezdve táncolnak és a tánc tudománya egész műveltségük talpköve. Az irodalomhoz és a művészethez alig konyítanak, de nincs olyan tánclelés, amelylyel az európai gentleman-eket zavarba ne tudnák hozni. Ők a tánc útján társalognak, flirtelnek, szórakoznak és dolgoznak. Mi még nevét se hallottuk a cake-walknak, ők pedig már táncolták is, de — és ez az érdekes dolog — csak zárt ajtók mögött, egymás között. Férfiembernek tilos volt a belézés. Pedig bizony ez a tánc, amelyet az amerikai lányok röstelnek a férfiak előtt eljárni, az abszolút tisztességtelen tánc kellene, hogy légyen!

A divat rácaéftol szép amerikai barátnőimre. A cake-walk, mint nyilvános bálók elfogadott táncfaja, közeledik felénk Párisból. Ne gondolkozzunk rajta, ha már itt van, hanem rugjuk gondtalan jókedvvel! Sokáig ugyesem tart, mert elmulik ő is, mint a tavalyi hó és a sir Roger, amely régi diadalmunkkal együtt vesztegel az éji homályban! A finom, bájos, előkelő táncok évszázadokig élnek, az exotikus bizarságok éppen olyan gyorsan tűnnek el, mint amilyen gyorsan jönnek diatba.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Bob herceg. Páratlan az a siker, a mi Martos és Huszka darabját érte. Budapesten már a századik előadáshoz közelednek vele: de hát nem is esoda, ha sok helyt már a bálitermekben hallható volt a kitünő operett fülbemászó dallamos keringője.

Hosszu idők után végre újra van egy operett, a mely a magyar névnek szerez dicsőséget a sok bretlis tárgyú angol operettek mellett. Bob herceget nálunk is már jó előre a hír neve előzte meg bájos keringőjének a kíséretével.

A fővárosi kritikusok bár mit is irjanak és bár hogyan is kritizálják Martos Ferenc szindarabjait: a Bob herceg mint operett felül áll minden kritikán . . . A zenéje eredeti és magyaros, a meseje pedig poétikus és kedves. Szinte szokatlan az ilyen tárgyú operette a sok santan természetű nyakig vetközött izléstelen operette szindarabok között. Szinte hozzá vagyunk szokva, hogyha operettet látunk, hogy abban minden megtörténhetik, a mi arepirító és a mi az erkölestelenség ragadós példaképe lehet.

Martos és Huszka darabját ha végig hallgatja az ember: jóleső melegség árasztja el a szívet. És az előadás végén pedig gyönyörködtető kedves emlékezéssel gondol vissza a látottakra és a hallottakra . . . Az operett zenéje sok ideig zsong-bong az ember fülében. A szívet pedig az a vágy fogja el, hogy újra, meg újra résztvegyen abban a gyönyörűségben, a mit Bob herceg zenéje és tárgya egyaránt okoz . . .

Nem is esoda, hogy Budapesten olyan páratlan módon rajongnak Bob hercegért . . . Ez aztán joggal lelkesítheti is az ifju szerzőket, hogy még sok, sok operettet irjanak, a melyekkel sikert és elismerést szereznek a magyar névnek a külföld előtt . . . Ezzel aztán még azt is elérjük, hogy magyar írók és zeneszerzők lesz az a dicsőség: ha a mai posványba jutott operette irodalom arra az utra terelődik, a melyen mindenkor szívet és lelket gyönyörködtető élvezetet fog nyújtani.

A Bob herceg előadása Rózsa Lilivel kapcsolatban nálunk is fényes sikereket aratott. Nem emlékszünk arra, hogy Aradon aránylag oly rövid idő alatt kilencszer került volna színre valamelyik új darab, amint az Bob herceggel történt. Ez leginkább Rózsa Lili érdeme, mert ez alkalomra egyéniségéhez méltó szerephez jutott. A temperamentumos szubret sok-sok tapsra és elismerésre adott alkalmat.

Ujabbban, új szereposztással került előadásra a darab. Annie szerepét Zilahyné játszotta sok eleven-séggel, a ki úgy játéka, mint kitünő énektudásával mindenkor a közönség szeretetével dicselkedhetik.

A darabban Polgár és Sarkadi igen sok kellemes percet szerez a közönségnek.

*

Fekete Aranka. Ritka egybehangzó elismeréssel regisztrálták a helyi lapok több ízben is, hogy színtársulatunk egyik legszebb hangú énekesnője: Fekete Aranka, ki csakis tulszerénységének tulajdoníthatja, hogy derek színigazgatója őt a sajtó többszöri felhívása dacára sem léptethette fel nagyobb szerepben. Most azonban, különösen azon alkalomból, hogy a Chewra Kadischa 200 éves jubileumán tartott diszisteni tiszteleten egy zsidó zsoldár valóban fenséges eléneklésével előkelő szakértők egybehangzó kritikája szerint is fenomenális sikert ért el, az ambiciózus Zilahy ugyszólván rákényszerítette a gyönyörű hangú és szép megjelenésű ifju énekesnőt, hogy még *e hét folyamán* nagyobb szerepben is fellépjen.

Fekete Aranka.

Fekete Aranka a *Cigánybáró Saffijában* fog fellépni és bizonyára teljes sikerrel.

Kedves kötelességet vélünk teljesíteni, midőn egyidejűleg a szerény énekesnő arcképét is közöljük.

*

Küry Klára Aradon. Három estén át játszik a Népszínház ragyogó csillaga, az aradi Nemzeti Színházban. Valóságos láz fogta el a közönséget. Már előtte való napon mind a három előadásra az összes jegyek elkeltek. Katalin, Casanova és Lili kerülnek színre az isteni Klára vendégfellépésével. A Katalin előadásából ítélve az előadások mintaképe lesz mindenik . . . Küry játékát, énekét ismeri már az aradi közönség és nem tulszunk, ha azt mondjuk, hogy a három est ünnepi számba megy. A közönséget már az ajtóknál kellemes meglepetés éri, mert a jegyszedők mindenkinek egy kis ibolya csokorral kedveskednek. Ez a kedves eszme Bleier Mór hírlaphirdetés irodáját dicséri.

IRODALOM.

Egy leány története című regény, melyet szerkesztőnk Liptófalvi H. István írt: a napokban hagyja el a sajtót. Kéri a szerző mindazon igen tisztelt urhölgyeket és urakat, kik gyűjtőívet kaptak, hogy sziveskedjenek az

ivet (ha csupán egy megrendelőnek aláírása is van azon) április hó elsőre, az előfizetési öszszeggel együtt az „Alföld“ kiadóhivatalának a címére küldeni, Arad, József főherceg-ut 22.

*

Rovás. Az igazság és a szókimondás jegyében indult meg Budapesten ez az érdekes hetilap, melynek változatos kritikai tartalma és éles szókimondása minden esetre megszivlelendő a mostani társadalmi és politikai állapotok mellett.

A Rovást Szeless Adorján szerkeszti. És, hogy a magyar sajtó milyen indolens módon viselkedik Szeless lapja iránt, az a Rovás e heti számában megjelent kis cikkelyéből tapasztalható:

Fekete kéz Hogy a „Rovás“, az igazság és a magyarság e szókimondó ujságja, megjelent, ezt a mi sajtónk megemlíteni vagy nem merete vagy nem akarta.

Se baj, mi e nélkül is elveszünk valahogy!

Nem is hánytorgatók ezt, ha a mi sajtónkra jellemzőnek nem találják, hogy egy a magyarság, a magyar állameszme ellen izzgó, ephemer oláh lapoeskának a megjelenését ilyen formán kürtölte világgá.

Kolozsvárott „Ravasul“ (Rovás) címmel oláh lap jelent meg, Dr. Daránuno fekete keze szítja ebben a magyar-gyűlölet tüzét.

Kinek a keze feletébb, az oláh Daránuno-e vagy a magyar ujságíróké, a kik sárga irigységgel és fekete gyűlölettel üldöznek minden vállalkozást, a mely nem a klikkek maszlagát veti a közvélemény elé?!

A NAGY VILÁGBÓL.

△ **A nemzet tiltakozása.** Ha a népek milliói megunták azt, hogy millióik egyért legyenek, éljenek és küzdjenek a végtelen nyomorúságban. Még a halvány remény kilátása nélkül is, hogy az mind jobbra is fordulhatna: akkor a népek milliói csak fajuk létjogosultságának emberies kötelességét teljesítik, a mikor tiltakoznak az erőszak ellen. Az alvó nemzet végre felébredt. Halk óhajtás erőshangu kívánsággá vált, amelynek hangjától visszhangzik az egész ország. Alkotmányja jogára támaszkodva lelkesedéssel, meggyőző akarattal tiltakozik a katonai követelések ellen. Egymást érik a tekintélyes, nagy küldöttségek, az ország ma legmagyarabb vidékeinek deputációi egymás után nyújtják át kérvényeiket a képviselőház elnökének. . . És jól van ez így, mert akarat szentesíti a tettet, a tett pedig a jelen esetben nagyon jogos és szükséges, ha csak nem akarja a magyar nemzet, hogy a már anélkül is rettenetes terheken kívül még többet rakjanak a hátára, a mely alatt előbb utóbb ugy is összeroskadna. És azután hiába akarna feltápáskodni, mert az osztrák tudni fogja a módját annak, hogy az összeroskadott nemzet örökre a porban maradjon. Tehát csak előre a nemzeti tiltakozással!

□ **A férfi-estélyek és a Magyar Szó.** Franciaosdó beteges művöltünknek, nem annyira a társadalom, mint inkább egyesek és a közszellembe oltott s igen ragadós külföldi import az oka, a mely magában foglal minden pornografikus szemérmertlenséget, ugy írásban mint képen.

A „Magyar Szó“ által szellőztetett aradi férfi-estélyek tényleg magukban foglalják a szemérmertlenséget: hogy tovább ne menjünk, még képekben is megörökítik. Hogy — *a nem felsőbb leányoknak való* — de azért mégis a közszemlére kitett képek közül csak egyet említsünk: a melyen *női ruhába öltözött* férfi kokotte függét mutat az őt ostromló férfinek, a mikor az a kezében levő fegyverrel megfenyegeti őt.

Hogy ez aztán a leplezetlen perverzitásnak a legkirívóbb szimboluma és bizonyítéka, az kétséget nem szenved.

És az ilyen magas röptű és a „dugóhuzó“ féle termékekkel fűszerezett férfi-estélyeknek még a napi sajtó is üti a dobót, az szinte érthetetlen.

Igy aztán bizony nem csoda, ha Arad a vidéken mindenben vezet, a mi a tisztesség, a morál, a gyermeki neveléssel homlokegyenest van. Szóval cseppet se csodálkozzunk azon, ha a jövőben minden napra lesz egy Hallósy-nk.

Hogy is ne számíthatnánk erre, mikor a korzó legélénkebb vonalán a kirakatban kitett férfi-estély képeivel reklámot csinálnak az erkölcstelenségnek.

*

+ **Német m. kir. honvédtisztek.** Alig zajlott le a Nessay ügy. Még vége sines a katonai javaslatok elleni obstrukciónak, a melyből még a katona ember is, ha mindjárt m. kir. honvédtiszt is, kiveheti, hogy mi ellen küzd Magyarország minden igaz polgára: a németesítés ellen küzd, sőt még a közös hadseregben levő magyar véreinknél is magyar vezényszót szeretnénk hallani, hogy ezáltal aztán Magyarország területén tisztán csak magyar szóra engedelmességen a szubordinációhoz szoktatott katona ember: milyen könnyű is lesz neki akkor a bornyut viselni — de vajjon könnyű lesz-e?

Hiszen a mig Nessay Pál inkább lemond a tisztai rangjáról, mint sem a Gotterhaltét elismerje magyar ünnepséghez szükséges akkordoknak. És a mig a magyar képviselőházban obstruálnak a germanizáció ellen és a mig a közös hadsereg tisztjei kivétel nélkül, sőt felsőbb kényszer alatt, maguk között csak

is németül beszélnek: addig a mi magyar királyi honvédségünknel vannak esetek, mikor a színházban a honvédtisztek egymásközt németül beszélnek . . . Egy főhadnagyról és egy hadnagyról szól az ének, a kik nem átalják a német nyelvet beszélni magyar színházban, magyar előadás alatt . . .

Hát akkor aztán miért m. kir. honvédtisztek az ilyen urak, akik — ha társaságukban nincs közös tiszt — mégis a gyűlölt német nyelvet választják társalgáshoz való szalon nyelvnek? . . .

Nem nevezzük meg a német m. kir. honvéd tiszt urakat. Csupán felhívjuk a figyelmüket arra, hogyha szívükben nem érzik édes magyar nyelvünk iránt — egy honvéd tiszthez felette illő és magasztos — szükséges rokonszenves érzelmet: akkor aztán vessék le magukról azt a m. kir. honvédtiszti egyenruhát és álljanak be Ausztria területén beamternek, a hol aztán igen szívesen veszik azt, sőt megkövetelik — hogy németül beszéljenek. . . Szegény jövődő magyar hadsereg, mielőtt megszületnél, máris németesítenek azok, akiknek szigoruan magyar királyi honvédtiszteknek kellene lenni.

*

○ **Végh István**, az aradi Nemzeti Színház díszletfestője, április hó ötödikén, azaz virágvasárnapján kilép a színház kötelékéből és önálló díszlet festészeti műtermet és festészeti iskolát állít fel, melyben különösen a díszítési festészet különféle válfaja lesz tanítva, sulyt fektetve az atlasz selyem, bársony és plüsch festészetre, így a női elegáns estély öltözékek, legyezők, napernyők festése stb., faldíszítmények, üveg festés utánzat lesz iskolájában tanítva, egyáltalában a festészet azon részei, melyek könnyebben elsajátíthatók műkedvelők által. A festészeti iskola ilyen irányban már április hó 15-én megnyílik s előzetesen már lehet beiratkozni. Tandíj egy hónapra 20 korona, mely árban már a használandó különböző festék nemek és bronzok értéke is bele van számítva. Különben Tempera olaj és aquarell festészet is lesz tanítva iskolájában s alapos tudása biztosítja az előmenetelt, amennyiben Végh István rajztanári pályára készült és képeztetését a budapesti minta és rajztanári képezdében nyerte és nem csupán decoratio festő, hanem művész a festészet bármelyik ágában. Bővebb felvilágosítást különben ez ügyben maga Végh István nyújt. Beszélhetni vele a régi színház épületében (*Simonyi utca sarkán*) hol még jelenleg az aradi Nemzeti Színház decoratio festészeti műterme van. Előre

is felhívjuk a n. é. közönség b. figyelmét Végh István díszítési festészet iskolájára.

*

△ **Az aradi leánygimnázium.** Már több ízben volt szó folyóiratunk hasábjain arról, hogy két aradi tanár leánygimnáziumot akar létesíteni városunkban, hogy most ismét szövésszük a leánygimnáziumot, arra alkalmas az szolgál, hogy az ügy a megvalósuláshoz ismét egy lépéssel közelebb jutott.

Hunyady József dr. és Janesovics Ferenc tanárok, akik városunk ez új középiskolájának megteremtésén fáradoznak, egy értesítést küldtek a napokban szét, melyben közlik a feltételeket. Örömmel látjuk, hogy a tandíjat nem szabták magasabbra, mint a milyent okvetlenül szabniok kellett, mert az iskola csak úgy teljesítheti igazán hivatását, ha lehetőleg széles körök előtt áll nyitva kapuja. Havi 30 korona igaz, hogy elég szép pénz, de ha meggondoljuk a kiadásokat, melyek ilyen intézet fenntartásával járnak, nagyon méltányos tandíjnak mondható. Valószínű különben, hogy legalább az első osztály tanulói még ennél is kisebb tandíjat fognak fizetni. Mert ha — ami bizonyosra vehető — legalább husz növendék jelentkezik, akkor a tandíj csak havi husz koronát tesz ki. Ennél méltányosabb tandíjat magánintézet csakugyan nem állapíthat meg, az állam is csak úgy teheti, hogy minden középiskolájára évenként számos ezret ráfizet.

Ugy értesülünk, hogy már eddig annyi növendék jelentkezett, hogy az iskola felállítására biztosítva van. Így hát Arad lesz az első vidéki város, ahol leánygimnázium létesül. Igaz, hogy nincs is talán város, melynek olyan nagy szüksége volna rá, mint Aradnak. A mi leánynevelésünk bizony elég hiányt mutatott eddig. Nincs eddigelő egyetlen praktikus irányú leányiskolánk. Nincs tanító-óvónőképzőnk, vagy más oly iskolánk, amely kényeret adna a középszintű leányainak kezébe, ha esetleg rászorulnak, holott már sokkal kisebb, szegényebb városok is dícselkedhetnek ilyen iskolákkal.

Ugy véljük különben, hogy a leánygimnázium nem csak azokra számíthat akik tudományos kenyérpályára kívánkoznak, hanem azokra is, akik csupán azért tanulnak, hogy az általános műveltséget megszerezzék. Mert vajjon melyik iskolában szerezhetnének magasabb műveltséget, — az egyetemről nem szól — mint a gimnáziumban, ahol a fiukkal teljesen egyrangú kiképzésben lehet részük?

Nem csodáljuk azért, hogy a közönség így felkarolta a leánygimnázium ügyét, amelynek a legszebb kilátásai vannak a gyors felvirágzásra.

A nekünk beküldött nyomtatvány egyébként a következőket mondja:

Mint a hírlapokból bizonyára már értesült, alulírottak leánygimnáziumot szándékozunk Aradon létesíteni. Hogy a növendékek számára hozzáférhetőleg tájékozódást szerezhessünk s a felső tanhatóságnak a nyilvánossági jog elnyerhetése céljából ez iránt jelentést tehessünk, felkérjük

tisztelt Cimedet, hogy a mennyiben leánygyermekét a létesítendő leánygimnáziumban óhajtáná a jövő 1903—4. iskolaév folyamán taníttatni, erről bennünket rövid idő alatt (lehetőleg egy héten belül) értesíteni sziveskedjék.

Feltételeink a következők: Az 1903—4-ik iskolaévben az első és ötödik osztály nyílik meg. Az első osztály számára a nyilvánossági jogot reméljük a nagymélt. vall. és közokt. miniszteriumtól készítközölhetni, az V. osztály növendékei a helybeli kir. főgimnáziumban tesznek vizsgálatot.

Az első osztály tandija havi 30 korona. Ha legalább 20 fizető növendéke lesz az osztálynak s megkapjuk a nyilvánossági jogot, akkor csak havi 20 korona lesz tandijképen fizetendő. Szegénysorsu növendékek, ha jelesen tanulnak, egész vagy fél tandijmentességben részesülnek.

Az V. osztályban, helyesebben a gimnázium V. osztályu vizsgálatára előkészítő tanfolyamon is ennek az osztálynak összes tárgyai elő fognak adatni. A tandij itt is havi 30 korona. Növendékül fölvétnek azok, akik a polgári iskola IV. osztályát elvégezték s a mostani, Hunyady dr. vezetése alatt álló latin tanfolyamon eredményesen részt vesznek. Azok, akik nem mutatják ki, hogy a latin nyelvből hasonló képzettséggel bírnak, mint az említett tanfolyam növendékei, csak abban az esetben vétetnek föl, ha az e célra létesítendő külön latin tanfolyamra is beiratkoznak, melynek díja a tandijon felül még havi 10 korona. Az esetleges kedvezmények ugyanolyanok, mint az első osztálynál.

Az intézetet minden tekintetben megfelelő helyen, a Szabadság-tér közelében fogjuk elhelyezni. A leánygimnáziummal kapcsolatban benlakást is szervezünk, a hol a vidéki növendékek havi 70 korona fejében teljes ellátást kaphatnak.

Arad, 1903. március hó.

Kiváló tisztelettel Hunyady József dr., kir. főgimnáziumi tanár, Janesovics Ferenc, áll. főreáliskolai tanár.

*

— **Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság** március 15-én délután tartotta évi rendes közgyűlését gróf Csenkovicz Endre elnöklete alatt. Az igazgatóság ezuttal adott számot a legkedvezőbb eredményű üzletéről, a melyet a vállalat több mint négy évtizedes működése óta megért. Az évi nyeresemény 4.040.374 kor. 37 fillér, melyből azonban csak 1.200.000 kor. kerül a részvények között való elosztásra, miután még így is minden egyes egész részvény után 400 kor. osztalék fizettetik ki. A nagy évi nyeresemények fennmaradó még jelentékenyebb részét ugy használják föl, hogy a tüzbiztosítás díjtartalékát 5.000.000 koronára, a szállítmány biztosítását 100.000 koronára, a betörés elleni biztosítását 65.000 koronára, az árfolyamkülönbözeti tartalékok 3.913.140 korona 27 fillérre s még mindezen felül a külön tartalékot 1.731.799 korona 93 fillérre gyarapították. Az elmúlt évben az életbiztosítási új szerzemények 57.317.358 korona 12 fillért tettek, az érvényben levő életbiztosítási állomány pedig 293.922.310 kor. 91 fillérre növekedett. A társaság tisztviselőinek nyugdíjalapját, mint az előző évben, ismét 50.000 koronával gyarapították, valamint, bőkezűvel adakoztak egyéb jótékony alapok és más közhasznu célokra, a társaság szabálya és szokása szerint. A közgyűlés a jelentéseket egyhangulag tudomásul vette, a felmentvényeket minden irányban megadta. Az elért nagy sikerért a részvényesek nevében dr. Jankovich János min. tanácsos részvényes

mondott az igazgatóságnak, az egész kormánytestületnek és tisztikarnak, különösen pedig Ormódy Vilmos vezérigazgatónak köszönetet, a mit a közgyűlés általános helyesléssel fogadott.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kéziratokat nem adunk vissza. Folyóiratunkat érdeklő szellemi közlemények Arad, Szabadság-tér 16. szám alá címzendők.

Érdeklődő Arad. Mult számunk szépségrovatában közölt arckép eredetije. Kossák József es. és kir. udv. fényképész felvétele.

B. M. Arad. Sajnáljuk, hogy a mostani két verse nem közölhető. Mind a két vers értelemzavarólag hat az olvasóra. Ugyanis, ha akár ön? — akár pedig a sziklához láncolt Prometheus kérdi, hogy: „Oh! szeretsz, szeretsz-e? — mindenképen helytelen akkor, ha a vers végén azt mondja, hogy:

Hisz én éltem adnám,
Ha szeretni tudnék . . .

Akkor aztán, minek kérdi ön, vagy a személyesített Prometheus, hogy szeretik-e? . . . ha szeretni ugy sem tud!

A másik verse első szakasza még csak jó volna, de a második szakasz szintén értelemzavarólag hat: Ha két esti csillag — a szerelmeseknek szerelmük a l'knyán ragyog fenn: akkor bizony a — huszonnégyév minden „buját és gyászat” az ég nem fizette meg. Miért? — azért: mert alkonyat után a napnak vége van. S a vers értelme szerint, a szerelemnek is vége volt . . .

A huszvetra ígért nagyobb dolgozatot, ha jó, szívesen közre adjuk.

Cs. Pista Arad. Az „aradi dalok” nem jó dalok, azért nem is közölhetjük. Sokat, nagyon sokat kell még dalolnia, hogy valamelyik dala nyomdafestékekhez jusson.

Falusi Terka. Ne vegye rossz néven hallgatásunkat, elfoglaltságunk volt az oka. Az említett novellát tessék beküldeni elolvassuk . . .

H. K. Arad. Husvétii dala még korai, mire sorra kerülhetne: addig minden bizonnal el is olvassuk.

N. K. Pécs. Szívesen vennénk öntől már valamit? . . .

Nem közölhetők. Nemsokára — Jövő — Falurossza — Álomlátás — Ne nézzen reám — A primadonna.

Az „Alföld” előfizetési ára:

1/4 évre	2 kor. 50 fill.
1/2 „	5 „ — „
egész évre	10 „ — „

Mi aradiak Budapesten a New-York kávéházban találkoznak.

EMKE gyujtót kérjen mindenki!

Női és férfi divatáruház

A „FECSKÉHEZ.”

Hoffmann Sándor

ARAD,

== Színház-épület, Szabadság-tér sarok. ==

Érkezett

25000 mtr. jól mosható zephyr métere csak 15 kr.

Legnagyobb választék nyári mosókban és divat-szővetekben.

Pilseni sör

a városi
söresarnokban

(Színház épület)

Inokai Tóth Lajos

férfi szabó üzlete

Aradon, Andrassy-tér 25. sz.

(Neuman-palota.)

Reinhart Fülöp

butorgyáros

ARAD,

Andrassy-tér 17. sz.

A NÁDOR-féle

padlófénymáz

a legjobb.

Szép és
kényelmes

cipőt készít

Wolf János

uri és női cipész

Arad, Szabadság-tér és
Simonyi-utca sarkán.

Szorgalmas,

törekvő és jómódú urak
tetemes állandó mellék
keresetre tehetnek szert
némi utánjárás mellett;
szakképzettség nem köve-
teltetik, mivel pályázók
alapos utbaigazítást nyer-
nek; megkeresések a „Gi-
zella Egylet” avagy az
„Első Biztosító Intézet”
Katonai Szolgálat Esetére
vezérképviselőségéhez
Arad, Andrassy-tér 3. sz.
II. 42. a/á intézendők.

Igaz Sándor

órás és ékszerész

Arad, Szabadság-tér és Simo-
nyi-utca sarkán.

Simalya Károly

Arad és Vidéke Első Polgári
Temetkezési Vállalata

Aradon, Andrassy-tér 20. szám.

Telefon 515. sz.

Egyenes szabásu

F Ü Z Ő

egyedül

Pilcz Irmánál

készül

Arad, Deák Ferenc-utca 30.

ELITE

kávéház és mulató

naponta kitünő cigány-
zene, reggelig nyitva.

Sebessy Ferencz

épület és butorasztalos

ARADON,

Deák Ferenc-utca 2.

A FÖLDES-féle

Margit-crème

a legszebb arczszépítőszert
a világon.

ÚJ ÜZLET!

HEGEDÜS GYULA

kefe-, ecset-, meszelő- és pipere-áru különlegességek keres-
kedése Aradon, Andrassy-tér 15. (Herman-palota.)

Bleier Mór hirdalapelőfizetési és hirdetési irodája Andrassy-tér 8.